

KURJER LITEWSKI

WYDAWNICTWA ROK VIII.

Wychodzi codziennie rano, oprócz dni poświęconych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA plac Katedralny № 4.

Adres telegraficzny: Wilno Kurjer. — Skrzynka pocztowa № 96.

Telefon № 129, telefon drukarni № 685.

Administracja otwarta od godz. 10—4 po poł. W niedziele od 12—1 p. p.

Redaktorzy przyjmują od godz. 1—2 po połud.

CENY OGŁOSZEŃ:

Nadesłane za wiersz politywy w teście, lub jego miejsce 1 rub.
 Ogłoszenia na 1-aj stronie za wiersz politywy lub jego miejsce 60 kop.
 Ogłoszenia na 1-aj str. o pożytek państw. za wiersz pol. lub jego miejsce 1 rb.
 Reklamy za wiersz politywy lub jego miejsce 40 kop.
 Nakłady za wiersz politywy lub jego miejsce na 1-aj str. 50 k., po teście 30 k.
 Z życia towarzyskiego. Zawiadomienia do 10 wierszy — 5 rb.
 Ogłoszenia z wyjątkiem ogłoszenia za wiersz politywy lub jego miejsce 18 kop.
 Ogłoszenia z wyjątkiem zamieszkania za wiersz pol. lub jego miejsce 29 kop.
 Drobne ogłoszenia za każdy wyraz 4 kop., najniższe 40 kop.
 Posady i prace 3-krotnie ogłoszenie 20 wyrazów 1 rb.
 Ogłoszenia w niedzielny Numerze o 25% drożej.
 Dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rb. od tysiąca, oprócz opłaty pocztowej.

WARUNKI PRENUMERATY

	Rocznie	Półrocz.	Kwartal.	Miesięcz.
W WILNIE	8—	4—	2—	—70
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ	10—	5—	2,50	—84
ZAGRANICĄ	16—	8—	4—	1,50

Zmiana adresu 20 kop. — Za odesłaniem do domu 10 kop. miesięcznie.
 Listów niefrankowych lub niedostatecznie opłaconych „Kurjer” nie przyjmuje.
 Reklamów — nie zastrzeżonych do zwrotu — nie przechowuje.

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim. — Ogłoszenia przyjmuje się w Administracji „Kurjera Lit.” do godz. 4 p. p. Od 4—6 p. p. w Biurze Ogłoszeń L. i E. Metal i S-ka, Wielka 38, telefon № 888. Po godz. 6-jej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki za wiadomienia, w drukarni Józefa Zawadzkiego, Suworowska № 3.

Numer pojedynczy 5 kop.

Rekopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

Numer pojedynczy 5 kop.

Kinematograf „BRONISŁAWA” w sali „Latina”
 D. 13 i 14 maja 1912 r. Nowy program!
 WILJAM TAFT (z natury).
 Jad wściekły | Ofiara przesądów
 (dramat w 1 cz.) (dramat w 2 cz.)
 Prospekt 5-to Jerski № 8, telef. 1161. 1445
 Jaś mądry, jak Salomon i Nie kochaj się do zapomniała (obr. kom.)
 Początek o godz. 5-jej.

BIURO TECHNICZNE

DRZEWIECKI I JEZIORAŃSKI

Przedstawiciel w Wilnie: B. ZAGRODZKI, Wileńska 25, telef. 999.

KANALIZACJA I WODOCIĄGI DOMÓW I POSESJI,

OGRZEWANIE CENTRALNE I WENTYLACJA różnych systemów,

PAROWE PRALNIE, KUCHNIE, SUSZARNIE, RZĘZNIĘ.

OKOŁO 3,000 WYKONANYCH URZĄDZEŃ,

w tej liczbie kilkadziesiąt na Litwie i Rusi.

PIEKNOŚĆ
 tworzy delikatną czystą twarz, różowy młodzieńczo-świeży wygląd białą aksamitną miłą skórą i ostepiającą piękną cerą. Wszystko to doje prawdziwie „MYDŁO Z MLEKA LILIOWEGO KONIK” Bergmanna & Co., Radebeul.
 Dostać można wszędzie po 50 kop. za sztukę. Zadać tylko w czerwonym opakowaniu. Główny skład na Przewod Rosyjskiej. Biuro chemicznych preparatów Meljaja Kontuszennaja 10
 24248

Przeszło 300 w/zsz. nsgg
KAKAO
 i lepszej **CZEKOLADY**
 niż znanej i starej firmy
„FRAJIS-WIE”
 Bristol (Anglja). 31570
 Żądajcie wszędzie.
 Przeszło 5000 robotników.

PAPIER WLINSKI
 dla szybkiego uleczenia **KATARU**
 chrypkę, podrażnień pierśsiowych, chorób gardła i bólów reumatycznych, w Paryżu—31, rue de Seine.
 FABRYKA ELEKTRYCZNA
 Sztucznych **WÓD mineralnych** egzyst. od roku 1888.
 pod firmą **proW. Tromszczyński**, Wilno, ul. Monasterska (Płwna) № 7, telefon № 708.
 Poleca przy nadchodzących sezonach: wiosennym i letnim wszelkiego rodzaju napoje gazowe i chłodzące, jak i dawniej bez sacharyny i inn. szkodliwych domieszek, oraz **Lecnicze wody mineralne**, przyrządzone na wodzie dystylowanej, — według ścisłej analizy źródeł naturalnych. Oprócz fabryki i sklepu przy ul. Wielkiej № 83, — wprost teatru i Składu Spółki owocarskiej przy ul. Zawalnej róg Trokiej, wody można otrzymać w aptekach, lepszych składach aptecznych i składach win, — oraz w aptekach spacerowych. 33976
 Uwaga! Wobec rozpowszechniania przez in. fabryki falsyfikatów z podobną etykietą naszej firmy, prosimy Sz. Publiczność o zwracanie się do sklepów renomowanych po napoje firmy „E. TROMSZCZYŃSKI”.

PISZCZANY
 na Węgrzech (Pöstycy), najsilniejsze w Europie termy siarczano-mulowe, w wysokim stopniu radioaktywne (temp. źródła 67° C.). Znakomite wyniki lecznicze w cierpieniach stawów i kości, w reumatyzmie, po złamaniach, zwichnięciach, zapaleniach stawów, artritach, nerwobólach, zwłaszcza w ischias. Stosowanie kąpeli i okładów błotnych.
 Urządzenie, tak co do mieszkań, jak i kąpeli, od najtańszych aż do luksusowych. Wykwintnie urządzonej Grand Hotel Royal, winda osobowa do wzniesienia wózków z chorymi.
 W r. b. otwarty został zbytkownie urządzony hotel „Termia Palace” (na 300 osób), położony przykwaterem z nowo-wystawionymi łazienkami (400 kabin). Pokoje z łazienkami z wodą termalną.
 Instytut terapeutyczny na miejscu. Nowe połączenia kolejowe: — z Warszawy 15 godzin, z Krakowa 8, do Wiednia 3, do Pesztu 3½.
 Wszelkie informacje udziela lekarz zakładowy — Dr Aleksander Teichman, zima: Kraków, Wolska 30; latem: Piszczany, albo Zarząd zdrowoty. — Zakład cały rok otwarty. Frekwencja 16,000 osób. 30341

wynosi parę setek milionów. Gorętszych dysput jednak nie wywołał... albowiem większość objętych nim wydatków to wierzchołki, zw. opancerzone kredyty. Duma ma prawo to dawać pieniądze, nie więcej... Nie mogąc rozprawić tak, jakby należało, o marynarce rozprawiano przynajmniej o majątkach, konstytuując, iż smutne stosunkom panującym w eskadrach wystawia świadectwo konieczności wtrącania się do ich życia wewnętrznego „ochrony”, jak to miało miejsce niedawno. Ubolewania na ten temat zostaną, oczywiście, bez skutku. Bez skutku pozostanie zapewne i sroga opozycja, na jaką się zanosi wobec żądania przez admirała Grygorowicza aż pół miljaru rubli na budowę okrętów. Pół miljaru... To nawet dla Rosji bardzo wiele... Protestowano więc już przeciwko ofercie tak wielkiej w komisji, protestowali tam nawet tacy patrioci jak Guczkow, Bałaszow, lub Potockij. Ale gdy przyszło do głosowania — z oponentów nie zjawili się ani jeden. Pół miljaru w komisji wobec ich braku przeszło więc jednogłośnie. Takie niespodzianki zdarzają się nie bez racji... Musiano więc przemówić jakoś do przekonania opornych. Czy argumenty, jakimi ich zaszachowano i dla plenum Dumy wystarczy — zdaje się być wątpliwym. Słychać, że jednak bądź co bądź dwie trzecie żądanej sumy uchwalone zostaną... Boć jednak trzeba odnowić flotę po Cuszynie.
 Czasem nie chce zrozumieć trzecia Duma, że system państwowy musi być konsekwentny. I nie rozumiejąc tego, sama się staje niekonsekwentna. Tolerując cały bezmiar złego, prowadzona stała wojnę z ministerjum oświaty. Połowe swoich środków interpelacyjnych poświęcała na to. Wreszcie powzięła uchwałę, opiewającą, iż strejków szkolnych cierpieć nie można i że rząd winien wnieść projekt prawa, któryby kres położył wrzemu w uniwersytetach... Oto typowe pium desiderium... Któż to ma wnieść owe prawo? — Pan Kasso... Któż wykonywać je będzie? — Pan Kasso... A czyje „wyjaśnienia” Izba uważa jednocześnie za „niewystarczające”? — Pana Kasso... Więc zali wszelkie uniwersyteckie reformy nie powinny być zacząć od jednej przedewszystkiem? Ale by żądać takiej — trzecia Duma rosyjska niema dość siły i powagi.

gruncie kościelnym, stosunki te w parafii poniewieskiej zostały należycie uregulowane, dzięki inicjatywie i zabiegom proboszcza litwina ks. Stachowskiego i że jemu polacy poniewiescy zawdzięczają, według p. Kozakiewicza, „wprowadzenie kazań polskich w dni uroczyste, których tu dawniej nie wygłaszano”. Nieświadomy rzeczy czytelnik mógłby z tego wyciągnąć wręcz mylny wniosek, że stosunek dzisiejszego duchowieństwa do powierzonej jego pieczy, parafian może być tylko, godnym nasładowania, wzorem dla innych parafii o ludności mieszanej. Tak w swoim czasie został w błąd wprowadzony korespondent „Kurjera Wileńskiego” p. Ciovis, wierzący, że ks. Stachowski „niezwłocznie po swym przybyciu z Lipawy do Poniewieży, biorąc pod uwagę słuszny za znacznie przeważającej w mieście ludności polskiej, uporządkował sprawę językową” („Kur. Wil.” 1911 r. Nr. 174).
 Jakże inną jest rzeczywistość! W ciągu czterech lat rządów parafian poniewieskich nieodwołalnej pamięci ks. kanonika Michała Chodorowicza, zmarłego d. 27 września 1908 r., życie parafialne istotnie płynęło spokojnie. Serdeczny, przyjaźliwy stosunek proboszcza do parafian i takt podwładnego mu duchowieństwa sprawiał, iż, w dwójnasób przeważający liczebnie, polacy w Poniewieży kontentalni się kazańmi polskimi w święta: Bożego Narodzenia, Nowego Roku, Wielkiejnocy, Boż. Ciała i Narodz. N. M. P., polskimi nabożeństwem majowym i śpiewem polskim w czasie procesji Bożego Ciała.
 Na początku r. 1909 do Poniewieży przyjechał obecny proboszcz ks. Józef Stachowski i po pewnym czasie do kościoła wprowadził, jako inicjatywę, nabożeństwa dodatkowe, których dotąd nie było: *litanię wieczorną* kolejno w języku litewskim i polskim oraz nabożeństwo *czterocenne* w takimże porządku, lecz zarazem *odebrał polakom* (jak mówił za zgodą biskupa Cyrtowa) połowę nabożeństwa majowego na rzecz języka litewskiego. Twierdzenie więc p. Kozakiewicza, jakoby ks. Stachowski „wprowadził kazania polskie w dni uroczyste, których tu dawniej nie wygłaszano” — jest niecielesne.
 Jednocześnie parafianie polacy zaczęli uczuwać znaczną różnicę w stosunku duchowieństwa do nich. Miejsce dawnej troskliwej opieki s. p. ks. Chodorowicza zaczęła coraz widoczniej zajmować „polityka”, zwłaszcza gdy ks. Stachowski otrzymał jeszcze sukurs w osobach wikariuszów księży Mamerta Lumbisa i Władysława Milwida oraz kapelana szkół ks. Szymona Szultego — 3-ich zdeklarowanych wrogów polaków. Ks. Lumbis b. wikariusz ks. Konstantego Olszewskiego, proboszcza kościoła o-Karmelickiego w Kownie, znany już jest z zajęcia na pogrzebie s. p. Stommy w Kownie w styczniu r. 1911, kiedy to, eksportując zwłoki zmarłego polaka, ks. Lumbis śpiewał po litewsku „Anioli Pański”, o czym w swoim czasie obszernie pisano w dziennikach wileńskich. Ks. Milwid również już jest znany z zatargu z hr. Benedyktem Tyszkiewiczem o kazanie polskie w Czerwonym Dworze, za co został przeniesiony do Datnowa a ostatnio do Poniewieży.
 Rozpoczęło się tedy energiczne „odpolaszanie” parafian przez księży, budzące jeno niechęć wzajemną dwóch narodowości, do niedawna tak zgodne ze sobą żyjących. Propaganda antypolska nie zatrzymała się nawet przed drzwiami poniewieskiego tow. trzeźwości „Blaiwybe”; na jednym z posiedzeń niedawno, zamiast nawoływania do wstrzeźliwości, audytorjum usłyszało z ust jednego z kapłanów miejscowych mowę, oskarżającą polaków o podłość, krzywdzenie litwinów i t. d.
 Doszło wreszcie do tego, że w czasie ostatniej koledy księży rozdawali polakom w Poniewieży broszurę p. t.: „Kim jesteś? Litwinem czy polakiem!”, przerwana przez litewskiego przez Wajdelotę i wydaną w Wilnie w r. 1911. O celu i wartości etnicznej tego wydawnictwa świadczą poniższe ustępy z niego:
 „Kto używa w Litwie języka polskiego, a pogardza litewskim? — Ten, co ma w głowie nieporządki; ten, co maruje o spuściznę rodzicielską; ten, co zie-

TEATR POLSKI pod dyr. Br. Oranowskiego.
 (W ogrodzie po-Bernardyńskim).
 Dziś, w niedzielę:
 O godz. 2-jej po poł. **„HRABINA”** opera w 3 k. Moniuszki.
 O godz. 8-jej wiecz. 1-szy raz **„Zaczarowane koło”** baśń dramat. w 5-ku obr. L. Rydla.
JUTRO DWA PRZEDSTAWIENIA.
 O godz. 8 wieczorem **„Dzwony kornwilijskie”** operetka w 4-ach aktach pierwszy raz Planquette.
 We wtorek: „Cnotliwa Zuzanna”.

Dr. DRALLE WODA BRZOZOWA
 usuwa łupież, zapobiega wypadaniu włosów, przyczynia się do porostu włosów.
 Kto raz spróbuje, używa zawsze.
 1092

Już otwarta KAWIARNIA
Bolesława Sztrala
 w ogrodzie Bernardyńskim. Wkrótce grywać będzie kwartet od g. 6 pp.
Koncertowa Ogrodu Botanicznego dyrekcja I. A. SZUMANA. Telefon № 304.
 Dziś występ komika polskiego **E. Odrobińskiego**.
 Art. polska **Helena Malicka**. — Piękna Etoile-Expresse.
30 NjNj PROGRAMU 30 NjNj
 Początek o godz. 11-jej wiecz.

Armia, flota i oświata.
 Ostatnie dni pracy zbliżającego się już do kresu parlamentu poświęcono sprawom armii, marynarki... i wyższym zakładom naukowym. Armia znalazła w chwili rozpraw budżetowych gorącego „obroncę” w osobie Guczkowskiego... Przed kimże to bronić musiał wódz państwowych wojskowsko rosyjskiej... Przed złym, jak mniema, ministrem wojny. Nie jest to bowiem tajemnicą, iż centrum dąży zdawna do obalenia Suchomlinowa, używając do tego wszystkich środków możliwych. Czy kampania owa jest słuszną — nielato odpowiedzieć. Trzeba by na to znać całą jej stronę zakulisową, cały jej początek, który zrodził się w komisji obrony państwowej. Wciążniecie do walki z Suchomlinowem świstków brukowych i wyłekiwanie jego spraw rodzinnych rozdzielił mimowoli podjęcie, iż mamy do czynienia z intryga... a jednak w walce tej Guczkow pętał nazbyt wiele na kartę, by go za intryganta uważać można. Mowa o Rasputinie i wystąpieniu w sprawach wojskowych właśnie uczyniły go ostatecznie niemożliwym w sferach — i skutku tego przemówień swoich był świadomy, nie cofnął się jednakże... To są rzeczy dużo dające do myślenia... Więcej, niż można napisać, więcej niż pisać należy. Przyglądający się z uwagą tej robocie, mówią o niej to jedno, iż obliczona jest nie na dzień dzisiejszy wyłącznie. Jest w niej widoczna i rozległa celowość.
 Ze popularności postawi moskiewskiemu nie ujęty i debaty w sprawie budżetu zarządu artylerji—

Hotel „HOTEL-PALAC” ul. Wielka, wprost Teatru Mjjskiego, dom Zakładu.
 Numery od 1 rubla i drożej. — Najlepsza restauracja w Wilnie.
 Codziennie świeże prowizje. Obiady od godz. 1-jej do 7-jej wiecz.
 5 dań — 75 — kop.
 3 dania włącznie z deserem — 85 —
 3 — bez deseru — 50 —
 2 — — — — — 50 —
 Pielniarnia zaangazowana z Warszawy polski kwartet pod dyrekcją koncertmistrza Warszawskich teatrów rządowych pana CHWOTA, zaszczytowanego wielu odczwanami rosyjskiej, polskiej i zagranicznej prasy.
 Kwartet przygrywa od godz. 2 do 7 wiecz. i od 11 do 2 w nocy.
 Gabinety oddzielne na nowo urządzone. 29793

PIEKARNIA NOWA A. L.
 Nowy-Swiat 68,
 posiada na wyłączną własność prawo wyrobienia specjalnego chleba i sucharków dla diabetyków (chorych na cukrzycę)
 p. n. „KLEBON”
 Według przepisu prof. F. X. Kleinpetera w Wiedniu. Klebon sprzedawany jest za pozwoleniem Dr. Lek. m. W. w sklepie głównym **Piekarni Nowej, Nowy-Swiat 68**, w specjalnym bygienicznym opakowaniu, opatrzonym marką fabryczną oraz podpisem wynalazcy. 34218

Doktor A. WINCZ
 Zaproponował się na ul. Zawalnej № 22 m. 8. Telef. № 511.
 Chodzić przyjeżdżać: 9—10 rano, 5—7 wiecz. 31394

PENSJONAT DJETYCZNY
D-PA W. BUJAKOWSKIEGO
 w DRUSKIENIKACH 2769
 otwarty od 1 maja do 1 września.

Marjan Trojan,
 Inżynier-Architekt,
 przyjmuje do wykonania plany, kosztorysy, i wszelkie roboty. Wilno, Kazanka 3 m. 1. 17523

